

vraag is
ten aan-
moet dus
de vraag
de classis
ste besluit
niet vast

toe: de
andkaart-
merkingen,
i, bewaar

naar onze
devot met
uden wil-
p te hou-
respeldje:
epen van

lan in het
vier, een
et mooie
leden dan
die, tegen
de Kaap
er wordt.

links van
geografen-
t. Het le-
om onze
n, en om
naar links,
lden!!

zeg: AL-
als onder-
e-speldje:
I zijn van
dera van
n de ver-
seren, en
„leiding”
sanceren,
e-de-grens
t wie het
v o o r
rtenteek-
maal. De
ijn orders

ur wel ge-
art gezet,
OOK aan
t wet en
den dus,
r contact
Leerwacht
turen, ge-
d gelezen.
a d (we-
u i d e-
begint
t centrum

bouwd, is

reven. Te
aar goede
de zaken
name de
de krint-
niet da-
de schrif-
k invloed
arna door
lichten be-
juist had
ing in de
eens. Het
tand rees
geruind.
incident.
nds tegen
voorgalerij
egen don-
gestreken.
ding staat
edienings-
iciter van
ouding en
ora. Maar
e soldaat.
ouw in de
zaam, met
h legerde
at. Ik heb
t, die zoo
e zelf ook
s konden
hun lach-
gig zag de
nders had
TOEL Jr.

Christopolis, Christusstad, en ligt in de Mid-
denprovincie, in Justificatiegebied. Als we nu weer
eens gingen leven uit het geloof, óók wat de zorg van
God voor de kerk betreft, ook wat aangaat ZIJN zorg
voor de regeering van wie buiten zijn, en de toeberei-
ding van de uitverkorenen? Als we dus weer eens
gingen leven uit het GELOOF, dat alleen zich hecht
aan wat BELOOFT is, en niet maar aan óns, op óns
fortje in elkaar gedraaide formuletje-nummer-x-en-
één?

En de derde stad, óók aan beide oevers hoogge-
legen, is de stad Hagopolis. Stad der uit rechtvaar-
diging verkregen heiliging. Ze ligt in de provincie van
het Noorden, bovenaan bij de Pacifische Zee: in Ver-
nieuwingsgebied dus. Als we nu weer eens gingen be-
denken, allemaal, dat de vraag van vernieuwing (en
dat betekende vanouds: „voortgaande reformatie”
meen ik) heusch niet alleen de kwestie raakt van: ben
ik zuiver in de eenheidsverlangens, maar éven hard
de kwestie betreft: stel ik de tegenstellingen
zuiver? Ik voor mij meen, dat het stuk van dr Bos
op dat punt niet voldoet aan de eischen, en hoop juist
dat volgende week te bespreken.

Zoodat ik maar zeggen wil: als dr F. L. Bos nu
eens heel duidelijk zeggen wil, of hij met ons wil
wezen, ja, of neen? In het centrum,
en niet op een of andere fortificatie in ons grensgebied,
met grensverkeer en grenssituaties? Wij laten ons niet
aanleunen, dat hij voor de eenheid is, en wij niet. Wij
zijn heel blij, dat de classis Schiedam heeft gezegd:
Wij leggen u geen nieuwe bindingen op, en verklaren
niet expres als een vragenbusredactie: iemand die die
en die formule overneemt is censurabel. Je bent nooit
censurabel om een formule, nooit om een kort begrip
van een doctrine, nooit om een zinnetje, dat je nota
bene als omschrijving van een deugd zelf in elkaar
gezet hebt. Je bent alleen censurabel om openbare en
grove zonden, waarin je hardnekkig blijft. Anderen
uitlokken, — uit de tent lekken —, dat behoort
niet, maar het kan wel een beetje lijken op scher-
mutselingen, als tegen den tijd, dat ergens een oorlog
op til is. Dat bedrijf wordt ook vaak voorafgegaan
door grensincidenten. De bemanning van Fort Adia-
phoromachie tegen die van Stad Adiphorie, vlak
over de grens. Een patrouille van Fort Eutaxie tegen
een van Stad Ataxie, over de grens. Zoo gaat het vaak
voor een oorlog-naar-buiten. Wil men toenad-
er-naar-buiten, en wil men die doorzetten,
dan krijgt men overeenkomstige incidenten, maar nu
om te kijken wat men binnenslands toe zal laten of
verbieden.

Het eerste wat we nodig hebben in 1950 is: een
hartelijke verklaring: ik wil graag met u allemaal de
kerk des Heeren bouwen, en meedoen, en ik beweer
niet, dat ik de man der eenheid ben, en de anderen
niet. Dr Bos kan nu laten zien, wat hij na Oosterbeek
beslist heeft. Ze hebben hem daar in den steek ge-
laten, wat we hem voorspelden. Hij vond het onjuist,
als wij zelden: de vrijmaking als acte van trouw wordt
(factisch) aangevallen. Nu lees ik daar evenwel iets
over „een doleerend afzonderlijk
kerkbestaan”. Wat wil dat? Afzon-
derlijk, dat is een term van een spreker, die staat
binnen onze grenzen, die wij warempel niet
zelf hebben getrokken. Doleerend betekent een
herinnering aan een nog staan binnen de grenzen van
wie de grenzen der kerk van boven af hebben ver-
knoeid. We gelooven, dat er een kerkelijk samenleven,
zonder zondaars op een zondaarsbankje mogelijk is,
en dat zelfs nader contact, dat langs openbare wegen
en na duidelijke afpaling van onderwerpen en na
resolute blootlegging van posities voorbereid en ge-
vraagd wordt, mogelijk is, als we maar eens eerst
hooren: ik denk er niet over, weg te gaan, en ik wil
ook niet langer me laten gelden als vredesman, tegen-
over anderen die het niet zouden zijn, maar ik dank
God als ik blijven mag op een preekstoel, die Grey-
danus open bleef staan, en ik ga de scheurmakers
wijzen, waar ze zitten: bij de verande-
raars van de wet. En ik ga niet meer
naar besloten conferenties met buitenlanders of bin-
nenlanders.

En als dat duidelijke woord, en dat
weer eens hartelijk gaan staan in het centrum
niet komt, dan is alle vraag om een gesprekje maar
een vraag zonder zin. Vooral, als we worden opge-
houden met de dreigementjes: doe het nu, want an-
ders is het te laat. De classis Schiedam heeft gezegd:
gij daar met uw opvattingen over grensverkeer, en wij
in ons vergaderingswerk, wij moeten samen elkaar niet
nieuwe bindingen opleggen, doch ons hou-
den aan de bestaande regelen van het Im-
perium Orthodoxiae Evangelicum. En dat is heel erg
nuttig geweest. We willen precies weten, wat we aan
elkaar hebben, en bij welke regelen wij willen leven.
Want het grensverkeer staat onder hetzelfde gezag
als het binnenlandsche; de Kroon van onze Unie is
niet van papier. Haar wet staat echter op papier. Weg
daarom met de papiertjes: kan-het-soms-zoo? K. S.

•• Kalamazoo-Meppel

Dr Y. K. Vellenga van Meppel reageert in zijn blad op
onze 17 Dec. Op zijn vraag, of ik het eens kan
zijn met de reproductie van mijn opvattingen, ga ik niet
in, want dan zou ik moeten repeteeren wat al gepubli-
ceerd is, o.a. in mijn geschrift over de vraag, of de term

algemeene genade wetenschappelijk verantwoord is. Dat
hij zelf gelooft in „nauwkeurige” taal te mogen spreken
van een genadige gezindheid Gods jegens de „ongeloo-
vigen”, dáárover liep onze 17 Dec.

Drie bedenkingen opert dr V. thans.
De eerste: men moet niet abstraheren. En dus niet
onderscheiden — in nauwkeuriger spraakgebruik — tus-
schen „GODS werk in den mensch” (het kreatuurlijke)
en „den mensch” (den concreten persoon). Het eerste
zal God liefhebben, den tweeden niet, zelden wij (Ingeval
we met „vaten des toorns” te doen hebben). Wij zullen
hem niet vragen, hoe hij denkt over Bavinck, Dognin, de
dr., II, 183, zulks in verband met de vaak vergeten uit-
spraak op bl. 67: al de namen als benoemingen Gods,
leggen ons de verplichting op, om ze te heiligen en te
verheerlijken. Maar, afgezien daarvan, wil nu dr V. ons
rondt zeggen, of z.i. God een genadige gezindheid je-
gens den persoon van den Antichrist heeft? En jegens
de duivelen (die ook na hun val geconserveerd zijn)? Hij
wil geen abstractie? Dan graag concreet: ja of neen.

De tweede bedenking is: op die manier komt de „wel-
gemeendheid” van het aanbod der genade in geding.
Vraag: geschiedt aan de duivelen een aanbod der gena-
de? Tweede vraag: geschiedt ondanks de Dordtsche Leer-
regels aan alle menschen („de ongelooften”) een aan-
bod van genade? Derde vraag: heeft dr V. bezwaren te-
gen wat ik in deel II van mijn „Heidelb. Catech.” over dat
aanbod van genade opmerkt? Als hij ’t niet las, en soms
toch wil antwoorden, kan ik ’t hem zenden. Vierde vraag:
als dr V. meent, dat dan op ons standpunt het „aanbod
der genade” precies zoo wordt gedaan „als de aanbieding
in een étalage, schijnbaar” aan ieder, die er op in wil
gaan”, zou hij dan eens willen ingaan op deze vraag: als
Koning David Salomo als koning praesenteert, zet hij hem
dan in de étalage? Vijfde vraag: als dr V. beweert, dat het
aanbod van genade om „ernstig” (in zijn mond!) te kun-
nen heeten, moet te maken hebben met Gods genadige of
gunstige gezindheid, verandert die gezindheid dan? Zesde
vraag: als hij — terecht — opmerkt, dat wij niet alles kun-
nen begrijpen, en daarom niet alles naar ons systeem moe-
ten wringen, waarom neemt hij dan niet over mijn conse-
quentie uit deze eveneens door mij geponeerde bewering, nl.
dat we dus lever „twee woorden dan één moeten spreken,
en niet alles moeten ophangen alleen aan den éénen term
„GENADIGE gezindheid”?

De derde bedenking is: Greijdanus spreekt (1 Petr. 3
vs 20) over Gods lankmoedigheid. Zeker, dat doe ik ook.
Maar Greijdanus zegt óók meer. Dr V. blijkt dat niet te
weten: hij zegt tenminste: het is „mogelijk”, dat prof.
Gr. eens met prof. S. „neen” gezegd heeft op de vraag,
of er bij God van een gunstige gezindheid jegens alle
menschen gesproken kan worden. Dat dr V. de geschrif-
ten van Greijdanus niet gelezen heeft, is jammer. Maar
dat hij het beroemde Praeadvies niet gelezen heeft (hoe-
wel ook hij schorste) is erg. Reeds daar toch kan hij
lezen, dat volgens Greijdanus de in het woord „verdra-
gen” liggende gedachte van een bepaalde „geestes- of ge-
moedsgesteldheid” Gods onschrijfbaar is.

Conclusie: bij elken nieuwen volzin werkt dr V. zich
vaster in „Kalamazoo”, en dus in de door theologisch on-
vermogen beheerschte kerkischeuring. Hij kan al haast
niet meer terug: wie eenmaal zich theologisch liet ver-
strikken, en de kerkelijke misslagen, daaruit geboren,
voor zijn rekening nam, die krabbelt alleen dan weer
overreind, als hij roept: neen!

K. S.

- 1) Wat is „schijnbaar” in een étalage?
2) Wat is „willen”? Is er misschien weer een remon-
strantie op ’t punt van ontdekt te worden?

Kerk en Koninkrijk Gods (XII)

ZONDAG 48. LUTHERSCHE EN ROOMSCHE INVLOEDEN?

We vervolgen in ons onderzoek naar de relatie van
kerk en koninkrijk Gods onzen tocht door de Neder-
landsche Gereformeerde belijdenisschriften en komen
thans bij Zondag 48 van den Heidelb. Catechismus.

Over dezen Zondag heeft Dr H. J. Westerink wel
zeer dwaze speculaties opgehangen.

Heeft hij nog geprobeerd Zondag 19 te gebruiken
ter verdediging van zijn theorie van een scherpe schei-
ding van kerk en koninkrijk Gods en heeft hij nog
getracht Zondag 12 en 31 zoo goed en kwaad dat ging,
te wringen in zijn schema, bij Zondag 48 geeft hij zijn
pogingen totaal op. Deze Zondagsafdeeling moet het
dan ook wel zeer zwaar bij hem ontgelden.

Dr Westerink schrijft: „Hier liggen de dingen wel
heel wonderlijk dooreen. Met de tweede bede wordt
het koninkrijk aan de orde gesteld. Het antwoord
schijnt met „regeer ons alzoo door Uw Woord en
Geest” te spreken over de kerk. Wanneer er dan
volgt: „dat we ons hoe langer hoe meer aan U onder-
werpen”, ligt mijns inziens toch weer iets meer na-
druk op het koninkrijk. Maar onbetwist vallen we
dan op de kerk terug: „Bewaar en vermeerder Uw
kerk”, terwijl in het nu volgende: „verstoor de wer-
ken des duivels en alle heerschappij, die zich tegen
U verheft” even onbetwist het strijdmoef uit het
koninkrijk is. Weer vallen we echter op de kerk
terug, als we dan voortgaan: „mitsgaders alle booze
aanslagen, die tegen Uw heilig Woord bedacht wor-
den”, om dan tenslotte toch weer ontwijfelbaar in het
Koninkrijk te eindigen: „totdat de volkomenheid
Uws rijkts kome, waarin Gij alles zult zijn in allen.”

Sterk valt weer bij de behandeling, welke Dr Wes-
terink op deze wijze aan Zondag 48 geeft, op, hoe
zijn benaderingswijze bevooroordeeld is door zijn ver-
keerde wijsgeerige visie.

Omdat de schrijver a priori uitgaat van een sterke
scheiding van kerk en koninkrijk Gods en van een
terreinenleer, die zich tegenover de Schrift niet laat

•• „Nietes!”

Als een Saks niet zeggen kan of wil, waarom hij iets
doet, en ze vragen er toch naar, dan zegt hij: om toch.

Als een Hitleriaan niet toegeven kan of wil, dat hij
iets deed, en ze bewijzen het hem toch, dan zegt hij:
es ist nicht wahr!

En als kerkelijke deputaten niet uit bed gejaagd kun-
nen of willen worden, terwijl toch iedereen bewijst, dat
de zon al hoog aan den hemel staat, dan neemt hun
meest vergrimde een papier, stuurt bij al de anderen
brieven rond met het verzoek, een „getuigenis” af te
helpen geven, „waarvan de tekst in concept hierbij inge-
sloten”, en dan vinden ze het allemaal goed, en publice-
ren straks het stuk, en dan staat er, met alle namen
eronder: nietes!

Het Zendingblad der synodocraten, nieuwjaarsnum-
mer 1950, bevat volgende Verklaring:

VERKLARING

Generale Deputaten voor de Zending onder Heidenen
en Mohammedanen,

kennis genomen hebbende van de artikelen van Prof.
Dr S. U. Zuidema in het dagblad „Trouw”, waarin o.a.
gezegd wordt, dat „de Nederlandse Zending, evenmin
als de jonge Kerken in het Oosten, positief bereid is,
tegen het communisme in Indonesië positie te kiezen”,

overwegende, dat deze uitspraak enerzijds generali-
serend is gesteld en anderzijds een oordeel over het
hart veit,

betreurende, dat in de achter ons liggende maanden
Prof. Dr S. U. Zuidema deze uitdrukking niet heeft
teruggenomen,

sprekend uit, dat zij, in zover het de in dienst van
Generale Deputaten staande arbeiders in Indonesië en
op het thuisfront betreft, deze beschuldiging verre van
zich werpen, terwijl, voorzover hun bekend, ook boven-
genoemde Kerken, voorzover zij zich op ons zendings-
terrein bevinden, in deze uitspraak onrecht wordt aan-
gedaan.

F. Bertram, Dr J. C. Gihuis, Dr C. J. Gossinga, Dr
W. G. Harrenstein, Dr J. R. Hommes, Dr J. v. d. Meu-
len, H. J. W. A. Meyerink, Dr H. A. Munnik, Dr G. J.
van Rennes, Dr N. H. Ridderbos, Dr Th. Ruys Jr, Ir P.
Th. Steneker.

Tot zoover het stuk, ik wist niet, dat deze deputaten
al arbeiders in dienst hadden staan. Petje af. Het klinkt
nog een tikje feudaal, en dat is niet communistisch. Over-
igens is het leuk, dat we eindelijk hooren, dat iemand,
die niet positief ergens toe bereid geacht wordt te zijn,
daarmede volgens deze heeren-van-knechten wordt be-
oordeeld maar het hart; dat zeiden ze in 1944 anders, en
in 1950 doen ze het nog. En overigens condoleeren wij
prof. Zuidema, niet met dit „nietes!”, maar met het feit,
dat hij al zoo gauw gemulband wordt..... Als deze hee-
ren met het woord „betreuren” voor den dag komen, dan
weet men, hoe laat het is. De zon staat dan misschien
hoog aan den hemel, maar het conclave is air-conditioned,
en heeft de deuren toe en de lampen aan.

Overigens moet men ook dit tragedietje weer begrip-
pen. De een denkt aan zaad, de ander aan een erg op-
vallende uitwas. De een aan communisme, de ander aan
naakt communisme. De een aan het communisme dat
overal gelijkschakelen wil, de ander aan communisme, dat
ergens al gelijkschakeld heeft.

K. S.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

rechtvaardigen, moet hij wel afkeurend spreken van
„n afwisseling van elementen van kerk en koninkrijk”.

Dr Westerink concludeert, dat we hier staan „voor
het merkwaardig feit, dat de Catechismus..... kerk en
koninkrijk..... eenvoudig in elkaar laat overgaan,
zonder ook maar de minste aanduiding van eenig on-
derscheid”.

Nu achten wij deze conclusie onjuist. Men kan wel
zeggen, dat de Catechismus op voetspoor van de
Schrift de onlosmakelijke eenheid van kerk en ko-
ninkrijk Gods belijdt. Sprekt men over de kerk, dan
handelt men ook over het koninkrijk en omgekeerd.
Kerk en koninkrijk Gods zijn niet te scheiden.

Maar nauwe verbondenheid is iets anders dan vol-
komen identificatie. Het is dus onjuist, dat Dr Wes-
terink het doet voorkomen, dat in Zondag 48 elemen-
ten van kerk en Koninkrijk elkaar afwisselen „als be-
trof het hier twee volkomen idente grootheden”.

Duidelijk is wel, dat Zondag 48 voor den schrijver
geheel onaanvaardbaar is.

Hij spreekt hier van „een misverstand inzake het
Koninkrijk Gods” en van opmerkingen in Zondag 12
en 31 en met name in 48, die het onderscheid van kerk
en koninkrijk verwarren. Er waren naar zijn oordeel
„blijkbaar remmingen, die een helder Schriftuurlijk
beelden van dit onderscheid tegenstonden”.

Dr Westerink gaat nu op zoek naar deze remmingen
en meent ze gevonden te hebben in het stamland van
den Catechismus, waar Lutherse invloeden werkten.

Voor het aantonen van die Lutherse invloeden
doet allereerst het oude fabeltje opgeld, dat de me-
thode van den Catechismus anthropocentrisch is. De
behandelingswijze van den Catechismus is volgens den
schrijver typisch-Lutherisch. De mensch is hier in het
middelpunt geplaatst en aan de vraag van Luther:
„hoe word ik zalig?” wordt de voorrang verleend bo-
ven die van Calvijn: „hoe komt God tot Zijn eer?”

Wij weerleggen thans deze dwaze beweringen niet.
Het is o.i. nog de vraag, of Dr Westerink in zijn tee-
kening aan den historischen Luther en aan de

belijdenis van de Lutherse kerken recht doet. We spreken ook niet over de volstrekt onjuiste aanklacht inzake een „Luthersch-anthropocentrische methode“ van den Catechismus. Die beschuldiging is o.a. beantwoord door Prof. Dr K. Schilder in zijn „Heid. Catechismus“, deel I, 1947, pag. 14 e.v.

Wij dienen ons wel rekenschap te geven van het betoog, dat Dr Westerink aan zijn opmerking over de „Luthersch beïnvloede methode“ vastknoopt.

Hij is van oordeel, dat ook in het belijden zelf Lutherse invloed in den Catechismus is te bespeuren. Die invloed komt naar voren in de verwarring, die z.i. de Catechismus te zien geeft inzake de verhouding van kerk en koninkrijk Gods.

Dr Westerink schrijft in dit verband een heel blad zijde over het schema van natuur en genade, zooals dat bij Rome allesbeheerschend is.

Rome (en in navolging van haar ook Luther) scheidt streng natuur en genade. Wat buiten de kerk ligt, wat niet via de kerk rechtstreeks op de genade betrokken is, dat is de natuur.

„Het is duidelijk, — aldus de schrijver —, dat men op dit standpunt geen oog kan hebben voor de breede Schriftuurlijke opvatting van het Koninkrijk Gods als de gehele kosmos..... Men blijft met het Koninkrijk Gods, dat toch wel genadegoed is, zoo dicht mogelijk bij de kerk. Het is genadegoed, dus kerk.....

Welnu, hier is de verwarring van kerk en koninkrijk in de belijdenis verklaard. Wat men, als Lutherse invloed, onder inwerking van het schema natuur en genade, het koninkrijk eng op, omdat men 't breede Schriftuurlijke niet ziet, dan blijft men met het koninkrijk in de genadesfeer, in de buurt van de kerk hangen“.

De zaak is nu wel helder: de verwarring van kerk en koninkrijk Gods, die Dr Westerink in den Catechismus meent op te merken, wordt verklaard uit Lutherse invloed in den Catechismus, nader: uit de doorwerking via Luther van het Roomsche thema van natuur en genade.

Deze gedachte wordt volgens den schrijver nog versterkt door het feit, dat hij juist in de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels, waar Lutherse invloed ontbreekt, van een z.i. minder Schriftuurlijk onderscheiden van kerk en koninkrijk en van 'n enger begrip van 't koninkrijk niets bemerkt.

Dr Westerink beschuldigt dus niet alleen den Heidelbergschen Catechismus van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden met name in Zondag 48, maar meent ook een sterke discrepantie te moeten zien tusschen den Heidelberger eenerzijds en de Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels anderzijds.

De eerste wordt als in Roomsche-Lutherse ongerechtigheid geboren in het hoekje gezet waar de slagen vallen, terwijl de laatste als zuiver-Calvijnisch worden geprezen.

Wat zullen wij nu tot deze dingen zeggen? Wel niet anders dan dat heel dit betoog van Dr Westerink een quasi-geleerde dogmenhistorische speculatie is.

Deze speculatie is opgezet door iemand, die niet meer naar de Schrift en in overeenstemming met de Gereformeerde Confessie belijdt wat de kerk is en wat het Koninkrijk Gods en waarin hun beider samenhang bestaat.

Hij moet nu wel komen tot dwaasheden als deze theorie van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden in den Catechismus. Dwaas en onhoudbaar is deze theorie zeker. Immers wat is het geval?

Het antwoord van Zondag 48 is schier letterlijk citaat uit..... de Summa van Thomas of een van de werken van Luther? Neen, uit de Institutie van Calvijn!

In zijn Institutie, boek III, hoofdstuk 20, paragraaf 42, schrijft Calvijn over de tweede bede: „Uw Koninkrijk kome“.

Hij zegt dan o.a.: „Verder, aangezien Gods Woord is als een koninklijke scepter, wordt ons hier bevolen te bidden, dat Hij aller verstand en hart onderwerpe aan de vrijwillige gehoorzaamheid daaraan. En dat geschiedt, wanneer Hij door de verborgen inwerking zijns Geestes de krachtadigheid van Zijn Woord openbaart, zoodat het uitblinkt op de trap van eer, welke het verdient.....

We moeten wenschen, dat dit dagelijks geschiede, opdat God zich de kerken verzamele uit alle streken der wereld, die in getal uitgebreide en vermeerderde, met zijn gaven verrijke, een wettelijke orde in haar bevestige; daartegenover alle vijanden van de zuivere leer en den zuiveren godsdienst ternederwerpe, hun raadslagen verstrooe en pogingen verijdele.....

Maar de volheid daarvan strekt zich uit tot de laatste komst van Christus, wanneer God zal zijn alles in allen. I Cor. 15: 28“ (uitgave—Sizoo II, pag. 445).

Men ziet het: de opstellers van den Catechismus hebben bijna alle elementen van Zondag 48 ontleend aan de Institutie van Calvijn.

Er is dus geen sprake van, dat zij onder Duitsch-Lutherschen invloed dit gedeelte van ons Gereformeerd belijdenisschrift hebben geschreven.

Ook de discrepantie, welke Dr Westerink heeft aangenomen tusschen den Heidelbergschen Catechismus eenerzijds en de andere Nederlandsche Gereformeerde belijdenisschriften anderzijds, blijkt volkomen fictief te zijn. Bij de bespreking van wat de Geloofsbelijdenis zegt over de verhouding van kerk en koninkrijk Gods zal dat nog duidelijker aan den dag treden.

Amsterdam. J. FABER.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uwer moeder niet.

Spreuken 1: 8.

Een vorig maal plaatsten we deze zelfde spreuk van Salomo als opschrift boven ons artikel. Alleen toen wezen we er op, hoe hierin indirect, een ernstige vermaning gericht werd tot de ouders, tot vader en moeder, om met geduld en wijsheid en liefde, hun kinderen het goede voor te houden — zooals het vaak genoemd wordt —; beter gezegd, om hen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren; om hen af te houden, door woord en voorbeeld, desnoods met straffen, van de paden der zonde en ze te leiden op den weg ten leven en ze daaraan te gewinnen.

Want dan pas heeft de vader het recht om te zeggen: „Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Maar daarover hadden we het reeds.

Waar nu alle aandacht op valt, is de plicht van het kind, zijn leven te richten naar hetgeen zijn vrome ouders hem in den Naam des Heeren geleerd en opgelegd hebben.

Dat geldt reeds voor het kind, terwijl het nog thuis is, maar gedurende een groot gedeelte van den dag niet meer is onder het oog van vader of moeder: als het naar school gaat en in school is; of naar z'n baas gaat of naar haar mevrouw en daar te arbeiden heeft.

Want ook dan is er al de verleiding en kan in de jonge ziel reeds de strijd, heftig, ontbranden.

Bij het naar school gaan krijgt de speelsche, op avonturen beluste jongen de boodschap mee: „Denkt er om, niet op het ijs komen. Het is zeker nog niet sterk genoeg!“ En meenens zegt hij: „Nee, moe!“ Maar dan komt hij buiten. En schittert het gladde, donkere ijs hem lokkend tegen. En zonder er bij te denken, loopt hij vlak langs den kant en benijdt uit den grond van zijn hart de bonte kraaien, die er deftig op rondstappen. Zijn zoekend oog ontdekt een halven klinker. Eens probeeren, of het ijs dien houdt! Ja, hoor, het gaat, en piepend glijdt de zware vracht over het ijs: geen gat, zelfs geen scheur! „'t Is vast sterker, dan moe dacht!“ „Maar natuurlijk er niet op komen!“ Maar dan ontmoet hij zijn schoolkameraadjes, die al druk bezig zijn, de kracht van het ijs te probeeren. Terwijl de eene op het uiterste kante van den vasten wal staat, en de andere hem vasthoudt bij de hand, doet de eerste zijn best, met den geklompten voet er een gat in te trappen. Maar gemakkelijk gaat het niet. „Houd vast“, commandeert hij zijn makker, en voorzichtig, heel voorzichtig zet hij den rechter-, dan ook den linkervoet op 't ijs, en ja, het draagt hem en voetje voor voetje schuift hij verder. En na hem een tweede! Het gaat!

Hoe wordt hij het gewaarschuwde ventje de begeerte sterk, al sterker, met die jongens mee te doen. Toch aanzet hij. Natuurlijk merken de anderen het. Ze kennen hem te goed, om niet te weten, dat dit net iets voor hem is. Als een kleine waaghals, zoo staat hij onder de jongens bekend! Dat weet hij, en hij stelt er zijn eer in! Voor geen geld ter wereld zou hij hun achting verliezen en van zijn hooge voetstuk afdalen. „Maar moeders leer dan? En zijn ja-woord?“ „Nee, niet doen!“ — Hij overwint zich zelf in deze geestelijke worsteling.

Maar zijn vriendjes laten hem niet met rust. „Hij durft niet, hij durft niet, hij is te bang, hij is te bang“, tarten ze hem in hun uitgelatenheid. „Nee, hij gaat niet op het ijs, omdat hij er niet af kan blijven, nog minder, omdat hij de leer van zijn moeder niet acht; maar enkel en alleen, om dien jongens te laten zien, dat ze hem verkeerd beoordeelen. Hij durft net zoo goed als één van hen. Als moe dat wist, zou ze hem zeker gelijk geven“. Zoo probeert hij zich zelf wijs te maken, dat zijn ongehoorzaamheid toch eigenlijk geen ongehoorzaamheid is. Al weet hij heel goed, dat het glad mis is. Maar gauw genoeg neemt het gevermaak hem volmaakt in beslag en geniet hij er van, dat zijn oude roem gehandhaafd blijft. Pas als ze weer op den beganen grond zijn teruggekeerd, taant de blijdschap en zegt hij tegen zich zelf: „Dappere jongen, en toch heb je het verloren“. En nog pijnlijker ondervindt hij zijn nederlaag, als hij hoort, hoe een geniepigerd uit de „schare“ hardop fluistert tegen zijn buurman: „Of zou hij misschien van zijn moeder niet gemoegd hebben?“

Maar die sloeg den spijker op zijn kop! Neen, hij mocht niet van zijn moeder. Haar had hij feitelijk verloochend, haar leer heeft hij verlaten.

En dezelfde verleiding, waarvoor deze jongen is bezweken, bedreigt al onze kinderen, niet pas als ze, bijna of geheel volwassen naar Indonesië, of waarheen ook, trekken, om in het leger te dienen; maar zoo vaak ze zelf een beslissing moeten nemen en tegen de zonde: „neen“ hebben te zeggen; kort en bondig „neen“; al onze jongens en meisjes, in de betrekking, waarin ze geplaatst zijn; in het gezelschap, waarin ze worden opgenomen; alléén op hun kamer, waar ze in pensioen zijn; bij het zoeken van ontspanning; bij hun streven, om vooruit te komen!

Jongens, meisjes; ook al ben je groot geworden, en verbeelden jullie je, het beter te weten dan vader

en moeder; en al maken jullie het jezelf wijs, dat, als je ouders wisten, wat er in het tegenwoordige leven te koop is, ze jullie anders zouden hebben geboden of verboden; al zouden je vriendjes er je om uitlachen, zoo kinderachtig te doen: „Mijn ouders willen het niet hebben!“ — houd je aan het woord van Salomo, aan het Woord des Heeren: „Hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Dat overmoedig jochie, waar ik pas over schreef, heeft 's avonds nog, voor het zich te slapen legde, zijn moeder bij zich laten komen en haar zijn zonde beleden.

Maar het gevaar is heel groot, dat op het eerste verlaten van vaders en moeders tucht of leer, een tweede, een derde volgt, en het belijden van schuld achterwege blijft; en de trek naar de zonde al grooter wordt.....!

Daarom, neemt Spreuken 1: 8 in volen ernst; zooals elk woord des Heeren!

HUISMAN.

Boekbespreking

Een belangwekkend getuigschrift

III (slot)

Het geeft te denken dat het oordeel van dr Berkhof betreffende dat toenemend relativisme ook door vele „bezwaarden“ niet wordt gezien.

In „Waarheid en Eenheid“ van 30 Sept. j.l. vond ik daarvan een typisch voorbeeld. De persschouwer van dat blad, ds M. Vreugdenhil, nam een gedeelte over van een artikel van ds F. A. den Boeft in de „Gereformeerde Kerkbode“ verschenen. Ds den Boeft schreef o.m. dit: „Men wijft zich toch de ogen uit, als men zelfs mensen als de jonge Ridderbos hoort spreken over aansluiting bij de Wereldraad van Kerken. In principe is dat hereniging met de Hervormde Kerk. Het komt al tot openbaring in allerlei concrete aangelegenheden“. Even verder: „Men wijft zich de ogen uit als men iemand als de jonge Ridderbos sympathiek hoort spreken over een kerkverleider en het fundament van de kerk ondergraven de Karl Barth en men moet zich goed de consequenties van dat geval indenken. Karl Barth, acceptabel en Schilder en Greijdanus, ketters, die uitgebannen moesten worden, want die onderstelden wedergeboorte, ziet u“. Ziet hier wat ds Vreugdenhil daarop te commentarieren heeft: „Aansluiting bij de Wereldraad van Kerken is in principe hereniging met de Hervormde Kerk. Karl Barth acceptabel! Op dit — en helaas ook op andere artikelen van ds den Boeft — kan maar één antwoord gegeven worden: vergeet het negende gebod niet“.

Dat laatste zal wel moeten beteekenen: ds den Boeft liegt. Ds Vreugdenhil kan de conclusie i.v.m. de aansluiting bij den Wereldraad fout vinden, reden om het 9e gebod in het geding te brengen mag dat toch niet zijn. Het is overigens niet de eerste keer dat men onrechtmatige beschuldigingen doet inzake het 9e gebod. Merkwaardig genoeg wordt ds Vreugdenhil door zijn eigen hoofdredacteur, in hetzelfde nummer, weersproken. Dr J. Schelhaas schreef daarin immers: „En men vergisse zich niet: er zijn er in onze kerken, die rusteloos voor aansluiting ijveren. Men heeft nu nog niet zijn doel bereikt. Maar men zal de actie daarvoor onverminderd en helaas onverhinderd voortzetten“. — Vindt ds Vreugdenhil nu dat zijn hoofdredacteur gelogen heeft? Hij herleze de artikelen van dr H. N. Ridderbos in het „Gereformeerd Weekblad“ over deze kwestie, of de brochure van ds Krijger.

En Barth niet acceptabel? Ds Vreugdenhil vrage, als persschouwer, abonnementen op eenige Herv. weekbladen, dan kan hij dezelfde ervaring opdoen als ik.

Om een beeld van dr Schelhaas over te nemen: het lijkt me dat ds Vreugdenhil gemakkelijk den kameel op eigen erf doorzwelgt, maar de „mug“ bij ons uitzuigt tot den laatste druppel. Het is wel waar wat dr Schelhaas zegt: „Wij leven in een tijd vol dodelijke gevaren“. Die gevaren liggen in de onmiddellijke omgeving van dr Schelhaas, en zelfs zijn eigen medewerkers zien ze niet eens, of willen ze misschien niet zien.

Dat ds den Boeft allermint „valsche getuigenis“ sprak, kan nog op heel andere wijze blijken. In zijn „Voorwoord“ (!) tot de 2e uitgave van de artikelen-serie: „Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond“ maakt de schrijver G. Puchinger, in verband met moeilijkheden binnen S.S.R., deze opmerking: „Daarom is het werk van de Vrije Universiteit bij dit geding ook ten nauwste betrokken... ook hier: quo vadis hoogleraren en studenten?“

Bij dit alles baat, evenmin als dit in Dr Kuyper's dagen geduld werd, niet enig compromis: hier wordt zowel de antithese als de gemeenschapsband alléén door het gereformeerde beginsel bepaald!

En het erge nu is dit, dat men de ernst van die gereformeerde beginselen voor de dagelijkse praktijk inzake antithese en gemeenschapsband ook onder de ouderen al meer iets specifiek acht voor de dagen van dr Kuyper en de oprichtingstijd van S.S.R., maar vandaag openlijk ontken, ja zelfs caricaturiseert!

Men vraagt zich ernstig af de laatste jaren: moet

het eerste te heten gelijke spat. w
De le zien wa strijd b fessie. E kere ho in afsp meene c voor d zou ee
Bij ganisa daaraan gereform daag he zijn ter gen die drager * schrift * volle do ja juist, „De hu gebroke trale fa t r o u den in is noot 18
Ik wi cludeert doet er maar z oordeele komen. hinderd, toe heef testee merkie belang : de theo dat lang niet zoo de „vrie van Nif schenen. ring voc Prof. mijn boe nieuwe men en gewijs met rom maar zo ééne h Kerk vli het boek in het b zich zee de barth te kunne
Zoo is uitgelate der pers De laatz niet miz „synoda velen me Dr Berke er een t waarde overeen op te tre gevorm
Hierm of misse Wereldr dichter
Het t dat dit schijnt s samensp bizonder
Het z de ooger hof ons weerhou Haagsch
Wil de zelfs nie Maar he met een gebonde ze willen binden, z steeds d alsof er alleen: v blijven, nen. Me van die gelijk, g Dat kan waar vol handelin Daaro